

KIRKKOPALVELUT

Riippuvuustyön kehittämissyksikkö

Miten kohdata työssä päihteitä käyttävä ihminen?

Kirsi Eskola

7.12.2020

KIRKKOPALVELUT

Riippuvuustyön kehittämisyksikkö

Kumppanisi päihde- ja
riippuvuustyön kehittämisessä

Johtaja Mari Tuomainen
Erityisasiantuntija Kirsi Eskola
Suunnittelija Elisa Huuhka

Etunimi.sukunimi@kirkkopalvelut.fi

Mitä ajatuksia ja
tunteita päihkeitä
käyttävän asiakkaan
kohtaaminen voi
herättää työntekijässä?

*Ihminen haluaa olla rakastettu,
sen puuttuessa ihailtu,
sen puuttuessa pelätty,
sen puuttuessa ylenkatsottu ja inhottu*

*Ihminen haluaa herättää
toisissa jonkinlaisia tunteita*

*Sielu jäätyy tyhjiössä
ja haluaa yhteyttä toisiin*

hinnalla millä hyvänsä.

Kokemuksia kohtaamisista

”Kukaan ei ota minua tosissaan!”

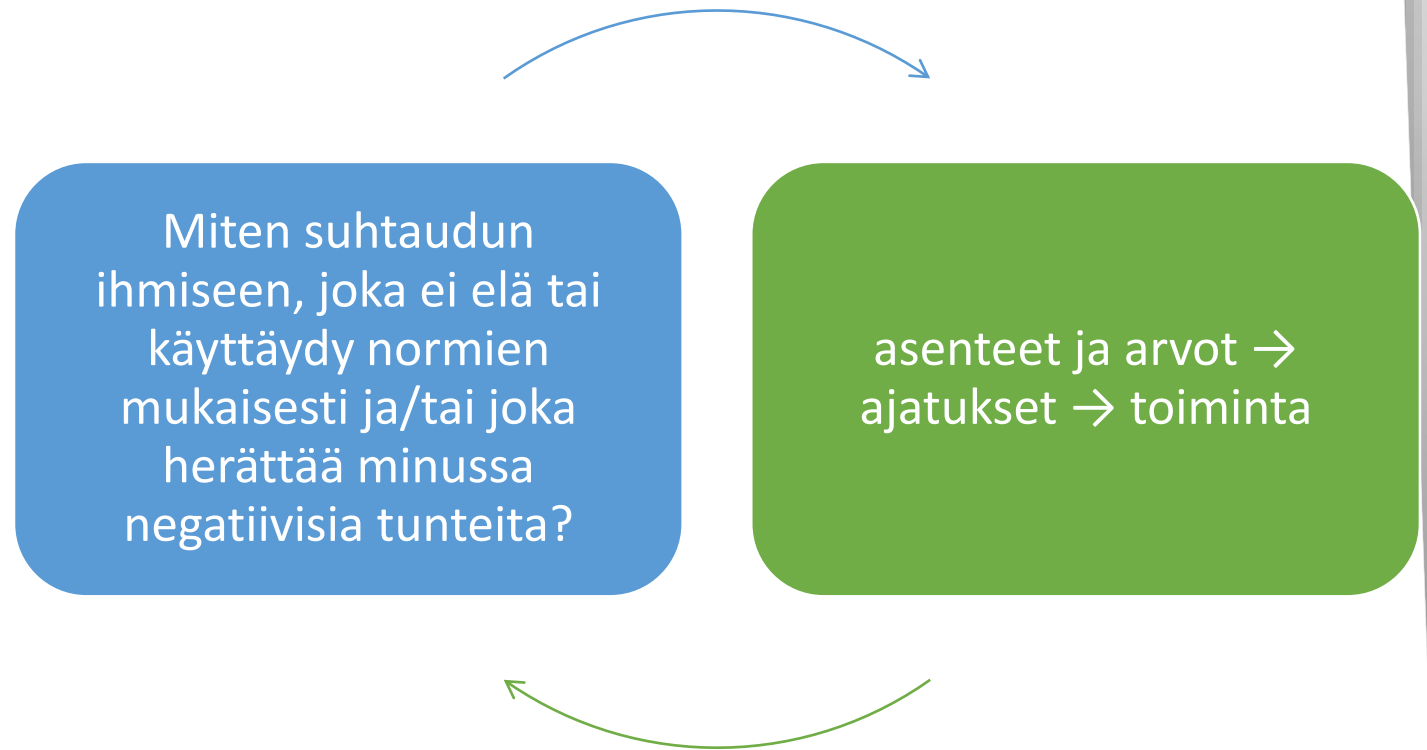
”Juuri silloin kun ihminen on heikoimmillaan hänen pitää olla poikkeuksellisen vahva apua saadakseen. Inhimillisyys ja toisen asemaan asettuminen ovat hyvinkin kaukana. Vastaan tulee määräykset, en voi asialle mitään. Tai sitten joutuu odottamaan palvelunumeroiden loputonta jonotusmusiikkia.”

”Emme näe enää toisiamme kasvotusten, mutta juuri kohtaamisissa luottamus syntyy.”

”Osa terveydenhuollon henkilökunnasta ei osaa kohdata päihdeongelmaisia”

- Kun sairaanhoitaja ja lääkäri lukevat koneelta taustatiedot, heidän asentonsa ja ilmeensä muuttuvat. Sen huomaa katseesta mitä ajattelee: ”Tää on niitä”.

Mitä päihteitä
käyttävän
ihmisen,
läheisen,
asiakkaan
kohtaaminen
herättää
meissä?

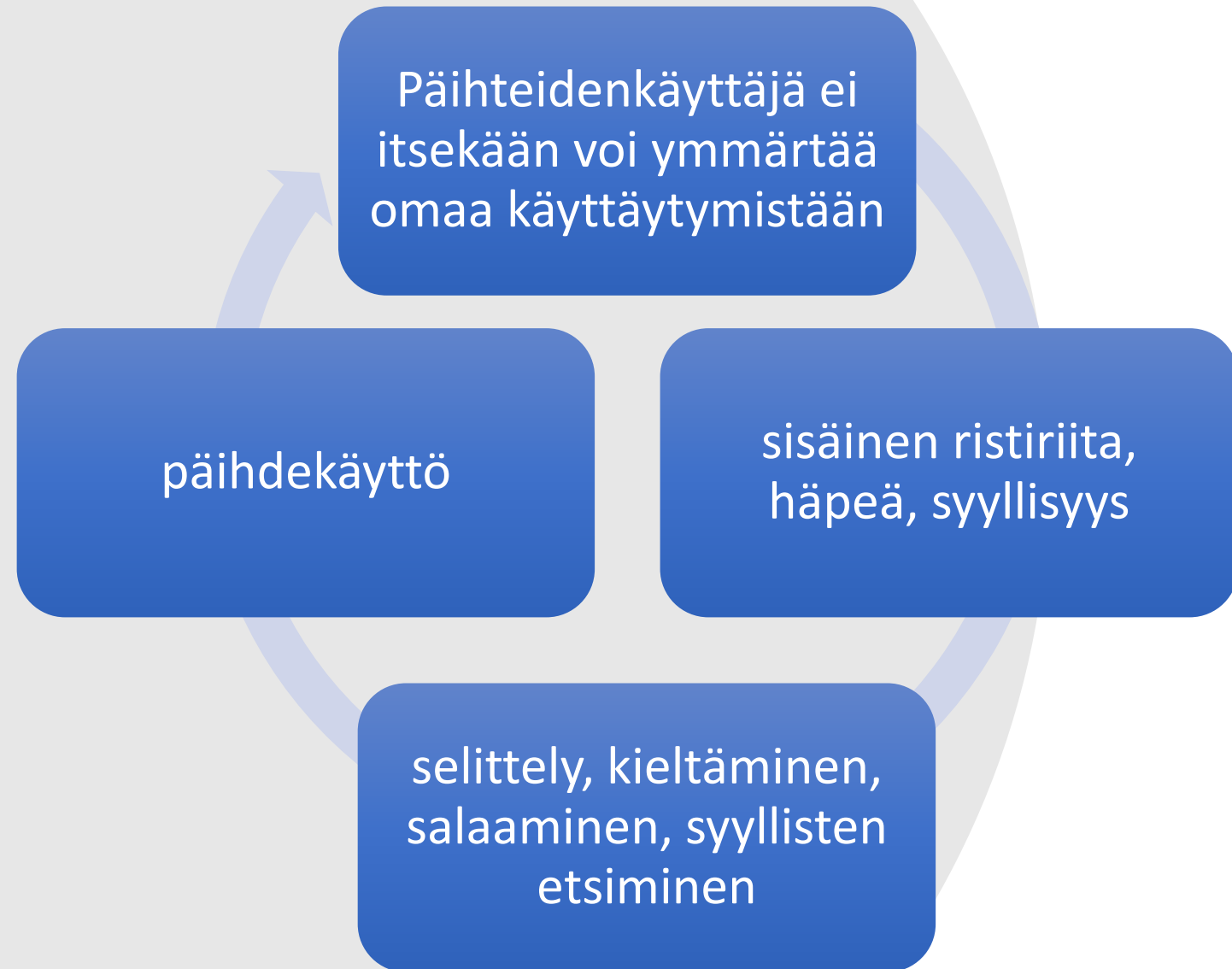
Päihteitä käyttävän ihmisen kohtaamista helpottaa, silloin kun on

- perustietoa päihteistä ja päihdeongelmasta
- ymmärrystä päihteitä käyttävän ihmisen käyttäytymisestä
 - häiriöitä motivaation, tunteiden säätelyn ja käyttäytymisen hallinnassa
 - taustalla useasti mt-häiriöitä, mm masennus, epävakaa persoonallisuus, jne.
 - sisäänrakennettu toimintatapa, mm. asioiden salailu, vääristynyt ajattelutapa asioista

Päihteitä käyttävän ihmisen
järjenvastainen toiminta

vahingoittava käyttäytyminen →
negatiiviset tunteet →
negatiivisen vahvistaminen →
käyttämisen kierre

= Päihdesairaus

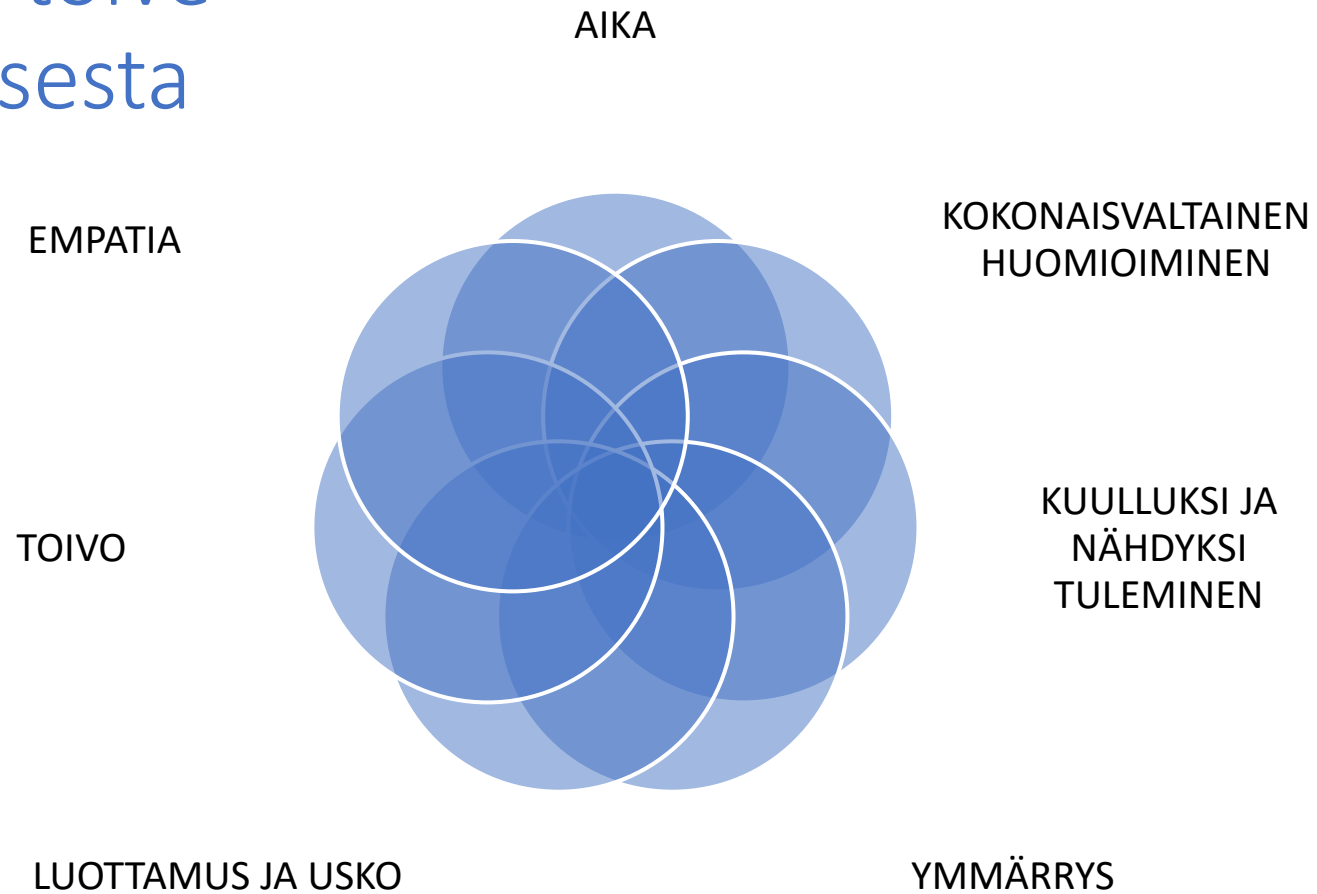
Mitä on hyvä kohtaaminen?

- Asiakkaan kuulluksi ja nähdyksi tuleminen sekä asiakkaan oman elämän asiantuntijuuden arvostaminen.
- Kohdataan asiakas inhimillisesti ja kunnioittavasti.
- Asiakkaan kokonaisvaltaista huomioimista.
- Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri ”lupa puhua”
- Hyväksytään asiakas omana itsenään, sellaisena kun on.
- Lisäksi tarvitaan
 - yhteyttä
 - tasavertaisuutta
 - yhteistä ymmärrystä
 - luottamusta
 - turvallisuutta
 - yhteistä päämäärää

Ihminen ihmiselle!

Mitä sinulle kuuluu?

Asiakkaan toive kohtaamisesta

Kohtaamiseen sisältyy paljon..

kiireettömyys
kiinnostus
vuorovaikutuksellisuus
välittäminen
lämpö
kuunteleminen
tasavertaisuus
ihminen ihmiselle
pysähtyminen
turvallisuus
läsnäolo
ystävällisyys

rohkaiseva
ennakkoluulottomuus
todellinen
iloinen
tilaa antava
aitous
läsnäoleva
suoruus
rehellisyys
dialogisuus
auttava
kunnioittavuus
hyväksyntä
...

Erityisesti Isä -toiminta vuodesta 2013–

- Osana Kirkkopalvelut ry:n Riippuvuustyön kehittämisyksikköä (ent. Tyynelä)
- Isyys voimavarana ja toipumiseen motivoivana välineenä päihdeongelmasta kuntoutumisessa – päihteidenkäyttäjän identiteetistä kohti isäidentiteettiä
- Hanke- ja kehittämistoiminnan rahoittajana Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustuskeskus STEA / Veikkaus

ERI-toiminnan käyttötarkoitus

Päihteitä käyttävien miesten parempaan huomioimiseen palvelujärjestelmässä sekä päihteiden käytöstä johtuvia haittoja kokevien isien arjen hallinnan ja päihteettömyyden tukemiseen, isyyden ja osallisuuden vahvistamiseen sekä vanhemmuuden tukemiseen, jotta päihteistä kuntoutuminen tapahtuisi ensisijaisesti isänä ja vanhempana.

→ Kehitetään asiakastyön kautta työtettä ammattilaisten hyödynnettäväksi, jotta heidän tavoitteensa asiakkaan auttamiseksi etenee.

Isäerityinen työote palveluissa 1/2

- Isäerityinen työote on isyyden ja isänä olemisen mahdollisuuksien huomioimista omassa työssä
- Isäerityistä työtötteä voidaan hyödyntää missä tahansa työssä, jossa kohdataan asiakkaita, joilla on lapsia.
- Keskeistä työtötteessä on ohjata isää pohtimaan omaa elämäänsä, hyvinvointiaan ja valintojaan vanhemmuuden ja isänä toimimisen näkökulmasta
- Jokaiselta isäasiakkaalta voidaan kysyä lapsista. Tätä kautta myös päihteet voi ottaa luontevasti puheeksi, jos niistä tuntuu muuten vaikealta kysyä.
- Haastavissa asiakastilanteissa isäerityinen työote voi edesauttaa asiakkuuden rakentumista.

Isäerityinen työote palveluissa 2/2

- Ensisijaisesti isyyden näkökulma, toissijaisesti päihdenäkökulma
→ vahvistetaan isäidentiteettiä
- Lapsen etu ja näkökulma huomioidaan aina
→ Hyvää isyyttä on lapsen parhaan tunnistaminen
- Työtä on aina tehtävä isäasiakkaan näkökulmasta ja tilanteesta käsin, jotta isyys säilyy voimavarana

Havaittuja hyötyjä isäerityisestä työotteesta

- Isäerityinen työote voimavarana asiakkaalle, perheelle ja työntekijälle
- Isäerityinen työote mahdollistaa voimavarakeskeisen lähestymistavan ongelmakeskeisyyden sijaan
- Isyyden huomiointi tarjoaa mahdollisuuden uuden identiteetin rakentamiseen
- Isäerityinen työote mahdollistaa helpommin hyväksyttävän lähestymistavan tilanteessa, jossa asiakkaalla on syystä tai toisesta tarve kieltää tai vastustaa oman elämän ja toiminnan tarkastelua
- Isyys ja sen toteuttaminen vahvistaa motivaatiota päihteiden käytön säätelyyn ja edistää kuntoutumista
- Isän ymmärrys lapsen kokemuksesta lisääntyy

*"Päihdeongelmaan ei takerruttu, vaan tuotiin esille,
että sinä olet isä, sulla on lapsia, isyyttäsi ei vie mikään.
Kannustettiin siihen, että kyllä tämä tästä.
Tavallaan tsemppasin siinä, että ei enää alkoholiakaan,
että kun on nämä lapset."*

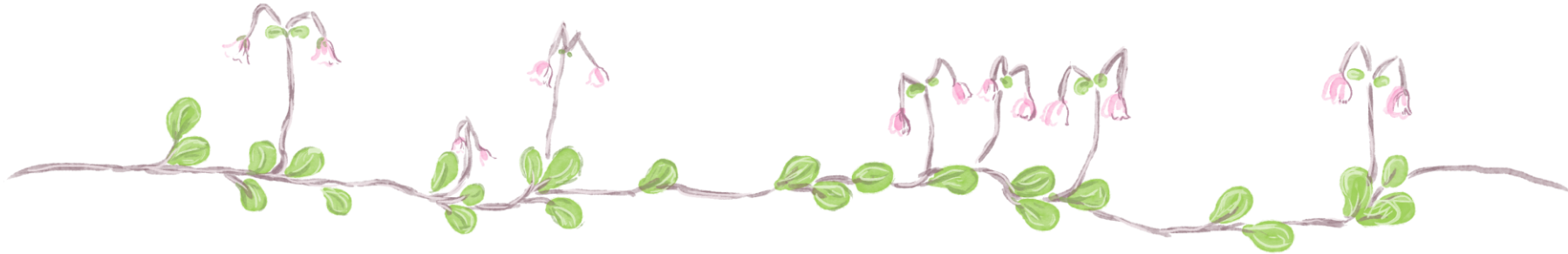
Erityisesti Isä –toiminta: kättä pidempää

www.kirkkopalvelut.fi/erityisesti-isa tietoa toiminnasta

www.isaerityinen.fi Työkaluja verkossa: toiminnassa kehitetyt materiaalit koottu sivustolle ammattilaisten käyttöön maksutta; vinkkejä, kysymyslistoja, pohdintatehtäviä, toteutusmalleja erilaisiin ryhmiin, tietoa jne

Maksutonta koulutusta sivuston materiaalien ja isäerityisen päihdetyön työotteen käyttöön ammattilaisille

Erityisesti isältä erityisesti isälle –opas: isien pohdintaa vanhemmuudesta ja päihteiden käytöstä jaettavaksi isille ja työskentelyn tueksi

Näkökulmia naiseudesta, voimavara päihteistä toipumiseen ja kuntoutumiseen

Yhdessä kokoNAINEN-hanke (2018- 2020)

Maiju Lehtonen, koordinaattori

Yhdessä kokoNAINEN- hankkeen tarkoitus

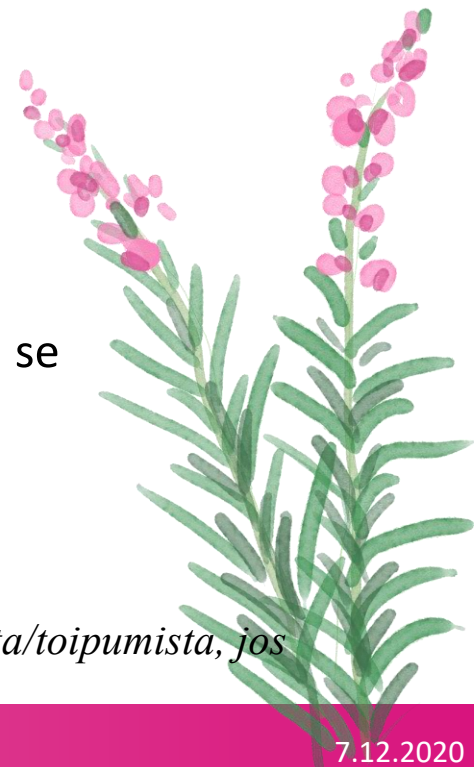
Päihdetaustaisten, päihteitä käyttävien ja päihteiden käytöstään huolestuneiden eri-ikäisten naisten elämänhallinnan vahvistaminen ja naiseutta huomioivien päihdetyön toimintamallien kehittäminen.

Miksi tarvitaan nais erityistä päihdetyötä?

- Monimutkainen vyyhti, jonka purkamiseksi ei riitä pelkkä päih teettömyyden saavuttaminen
- Naisten päih teiden ongelmakäyttö on sidoksissa traumaattisiin kokemuksiin, sosiaalisiin konteksteihin, rooleihin ja yhteiskunnan odotuksiin → Tarvitaan näiden elementtien huomioiminen myös kuntoutukseen.
 - Sairaus on sama, mutta syyt sairauden syntyyn ovat erilaisia kuin miehillä.
 - Palvelujärjestelmä on rakentunut miesten tarpeisiin
 - Naisten alisteinen asema päih demaailmassa
 - Naisten päih teiden käyttö on edelleen yhteiskunnallinen tabu
 - Naisten rooli määrittyy usein äitiyden/perheen kautta - äitimyytti
- Ajatuksena, että pelkkä päih teettömyys ei ole vielä kokonaisvaltaista toipumista, vaikka se on arvokas asia sinänsä ja pohja toipumiselle.

”Päihdepuolen toipumiskulttuurissa roolit yms.pysyvät, vain ”päihde puuttuu.” Tapahtuuko aitoa muutosta/toipumista, jos päihteen puuttuminen on ainoa muutos?” (Naistyön verkosto, pohdintaa)

Naiseuden huomioiminen voimavarana kuntoutumisessa

Päihteettömyyden ylläpitäminen
tai päihteiden käytön
vähentäminen ja
kokonaisvaltainen toipuminen.

Itsensä kunnioittaminen,
hyväksyminen naisena ja
itsetunnon parantuminen.

Naiseus itsessään on arvostettava asia.

Tuki päihteiden käytön lopettamiseksi on toipumisen lähtökohta.

LÄHTÖKOHTA

Kun päihteiden käyttö on loppunut, tukea on vaikeampi saada palveluista. Juuri silloin tuelle on kuitenkin tarve, kun asioiden työstäminen vasta alkaa.

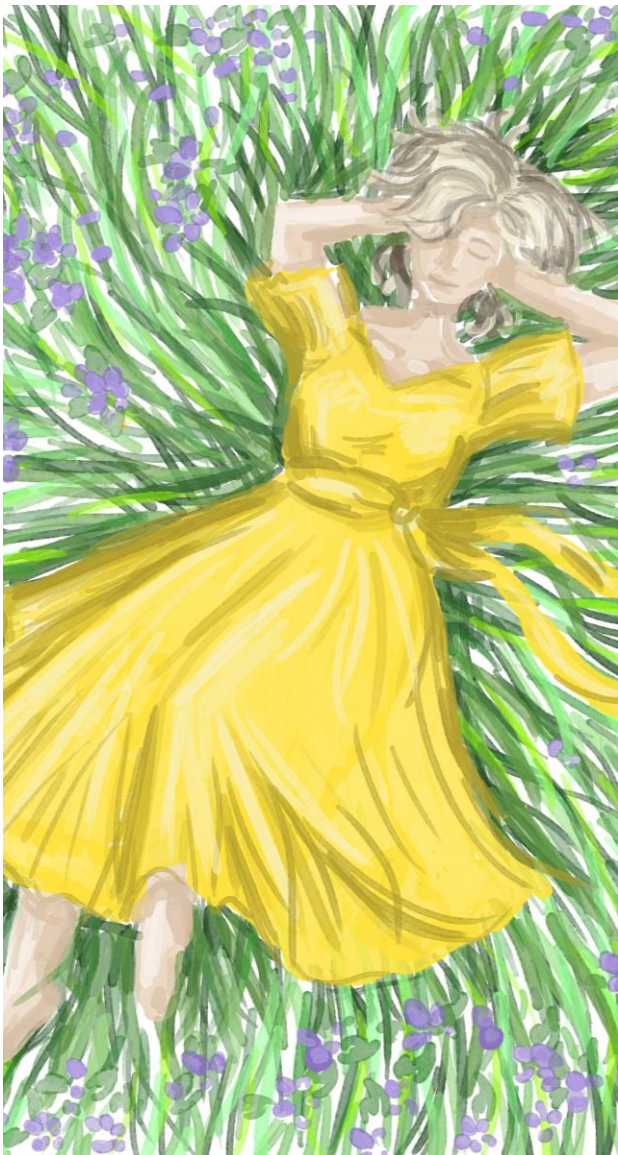
Tarvitaan pitkäkestoista tukea naiseuden, seksuaalisuuden ja tunteiden käsittelyyn.

KOKONAINEN-TYÖOTE JA RYHMÄTOIMINTA VASTAA TARPEESEEN

Kokonaisvaltainen toipuminen

KokoNainen-työotteen sijoittuminen toipumisprosessissa.

”Toipuminen kestää kauan. Päihteistä pääsee kyllä irti vuodessa. Mutta sitten alkaa se työ itsensä kanssa, itsevarmuuden kehittäminen ja sellainen. Nämä asiat tapahtuvat paljon myöhemmin kuin itse päihteettömyys.”

KokoNainen-opassarja

- KokoNainen-työote, naiseus voimavarana päihteistä kuntoutumisessa
- KokoNaiset-ryhmänohjaajan opas, naiseutta vahvistava ammattilaisohjattu vertaisryhmä päihteistä toipumisen tukena

bit.ly/kokonainenopassarja

Kiitos!

kirsi.eskola@kirkkopalvelut.fi Riippuvuustyön kehittämisyksikkö

ilkka.sutinen@kirkkopalvelut.fi Erityisesti Isä -toiminta

maiju.lehtonen@kirkkopalvelut.fi Yhdessä KokoNAINEN-hanke

